

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

19.06.2023 № 70/58-р/к

Справа № 5/02-59-23

м.Київ

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 5/02-59-23 про порушення АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ» законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 07.06.2023 № 70-03/159-П,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України¹ від 30.10.2013 № 98 розпочато розгляд справи № 02-06/81-2013 у зв'язку з наявністю у діях ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ім. М. В. ФРУНЗЕ» в особі Дирекції «Котельня Північного промислового вузла», які полягають у розрахунку двоставкових тарифів на послуги з централізованого опалення з порушенням порядку їх формування, що призводить до нарахування мешканцям м. Суми завищеної плати за спожиті послуги, ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюючим становищем на ринку централізованого постачання теплової енергії (для забезпечення потреб опалення) в межах зони обслуговування в м. Суми, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 31.12.2015 № 90 розгляд справи № 02-06/81-2013 зупинено до завершення судових справ, пов'язаних з оскарженням рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від

¹ Відповідно до підпункту 6.1 пункту 6 Розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами) з 01.06.2020 припинено Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України шляхом приєднання до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України. Відповідно до підпункту 7.6 пункту 7 вказаного Розпорядження, з 02.06.2020 найменування Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України змінено на Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

27.11.2013 № 31-р/тк.

- (3) Розпорядженням адміністративної колегії Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) від 06.06.2023 № 70/69-рп/к прийнято до провадження матеріали справи № 02-06/81-2013 та присвоєно прийнятій справі № 5/02-59-23.
- (4) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 07.06.2023 № 70/71-рп/к поновлено розгляд справи № 5/02-59-23.
- (5) Листом від 07.06.2023 № 70-02/С-1838 АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ» направлено копію подання з попередніми висновками у справі від 07.06.2023 № 70-03/159-П.

3. ВІДПОВІДАЧ

- (6) АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ» (місцезнаходження: (конфіденційна інформація), ідентифікаційний код юридичної особи – (конфіденційна інформація), надалі – АТ «СУМСЬКЕ НВО», Товариство) відповідно до інформації з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (надалі – ЄДР) зареєстровано 28.03.1994, запис про здійснення державної реєстрації від (конфіденційна інформація).
- (7) За інформацією з ЄДР АТ «СУМСЬКЕ НВО» здійснює такі види діяльності: (конфіденційна інформація).
- (8) АТ «СУМСЬКЕ НВО» діє на підставі статуту, затвердженого рішенням річних Загальних зборів акціонерів ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ» (Протокол № 34 від 26.07.2019).
- (9) Відповідно до преамбули статуту АТ «СУМСЬКЕ НВО» є новим найменуванням ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ». ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ» є новим найменуванням ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ім. М. В. ФРУНЗЕ», правонаступника ВІДКРИТОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ім. М. В. ФРУНЗЕ» (пункт 1.1 статуту).
- (10) Метою діяльності Товариства є задоволення потреб ринку у продукції, роботах та послугах Товариства, розширення їх асортименту, підвищення конкурентоспроможності, ефективне управління майном, що належить Товариству, одержання прибутку, його використання та/або розподіл в інтересах акціонерів Товариства. Товариство може здійснювати будь-яку фінансово-господарську діяльність, якщо інше не передбачено законодавством.
- (11) АТ «СУМСЬКЕ НВО» є юридичною особою приватного права, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями, має основні фонди та обігові кошти, баланс, печатку із своїм найменуванням кутовий та інші штампи, фірмові бланки, рахунки у банках, може мати комерційне найменування, торговельну марку та інші засоби візуальної ідентифікації, що не заборонені законодавством.
- (12) Дирекція «Котельня Північного промислового вузла» є структурним підрозділом АТ «СУМСЬКЕ НВО» без статусу юридичної особи.

- (13) Таким чином, АТ «СУМСЬКЕ НВО» у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.
- (14) АТ «СУМСЬКЕ НВО» здійснювало діяльність:
- з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії) на підставі ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електроенергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 13.10.2011 № 1936 (переоформлено рішенням від 17.09.2015 № 2314);
 - з постачання теплової енергії - на підставі ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електроенергетики та комунальних послуг від 13.10.2011 № 1936 (переоформлено рішенням від 17.09.2015 № 2314);
 - з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами – на підставі ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 10.12.2015 № 2931.
- (15) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (16) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про природні монополії» суміжний ринок – це товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (17) Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить ринок постачання теплової енергії, на якому здійснювало діяльність АТ «СУМСЬКЕ НВО».

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО СТАНОВИЩА

- (18) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.
- 4.1 Встановлення об'єктів та суб'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища*
- (19) Відповідно до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (20) Об'єктами аналізу є:
- послуги з централізованого опалення;

- АТ «СУМСЬКЕ НВО» – суб'єкт господарювання, який надавав послуги з централізованого опалення.

4.2 Товарні межі ринку

- (21) Відповідно до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначитися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (22) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (23) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» №1875-IV (чинний в період 2004-2017 років) комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреб фізичної чи юридичної особи у забезпеченні холодною та гарячою водою, водовідведенням, газо- та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством. Згідно зі статтею 13 вказаного Закону централізоване опалення є комунальною послугою.
- (24) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про тепlopостачання» № 2633-IV:
- сфера тепlopостачання - сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
 - постачання теплової енергії (тепlopостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.
- (25) Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630) (втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 85 від 02.02.2022), ці Правила регулювали відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг (далі - виконавець), і фізичною та юридичною особою (далі - споживач), яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.
- (26) Пунктом 2 Правил № 630 було визначено, що централізоване опалення - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні нормативної температури повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу), яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем тепlopостачання.
- (27) Централізоване опалення є послугою, яка не має заміників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого опалення, конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (28) Послуги з централізованого опалення надавалися АТ «СУМСЬКЕ НВО» на платній основі, а, отже, є товаром.
- (29) Відповідно до пунктів 5.1. – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (30) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів,

користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (31) При проведенні дослідження враховано, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (32) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.
- (33) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з централізованого опалення, які не мають товарів-замінників.

4.3 Перелік споживачів

- (34) Споживачами послуг визначено фізичних осіб, що отримували послуги з централізованого опалення. Між споживачами та АТ «СУМСЬКЕ НВО» були укладені договори на надання послуг централізованого опалення та підігріву води.

4.4 Територіальні (географічні) межі ринку

- (35) Відповідно до вимог пункту 6.1. Методики територіальні межі ринку певного товару визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (36) На території м. Суми у період 2008-2014 років (період дії двоставкових тарифів) послуги з централізованого опалення надавали АТ «СУМСЬКЕ НВО» та ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» ((конфіденційна інформація), ідентифікаційний код – (конфіденційна інформація), надалі – ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО»).
- (37) З 2005 року виконавчий комітет Сумської міської ради відповідними рішеннями визначав виконавцями послуг теплопостачання АТ «СУМСЬКЕ НВО» та ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» в межах території обслуговування кожного.
- (38) Територію обслуговування ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» та АТ «СУМСЬКЕ НВО» у місті Суми визначено в адміністративному порядку - шляхом прийняття виконавчим комітетом Сумської міської ради рішень: від 27.01.2005 № 720 «Про визначення виробників послуг і виконавців послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми», від 22.09.2009 № 484 «Про визначення виконавців/виробників послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми», від 20.05.2011 № 322 «Про визначення виробників та виконавців послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми», від 18.06.2013 № 317 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 20.05.2011 № 322 «Про визначення виробників та виконавців послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми».
- (39) Зокрема, в додатку № 1 до рішень виконавчого комітету Сумської міської ради від 22.09.2009 № 484 «Про визначення виконавців/виробників послуг з централізованого

опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми» та від 20.05.2011 № 322 «Про визначення виробників та виконавців послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми» наведено перелік житлових будинків, в яких послуги з централізованого опалення надавало АТ «СУМСЬКЕ НВО», а в додатку № 2 - перелік житлових будинків, в яких послуги з централізованого опалення надавало ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО». Будинки, наведені в додатку № 1, не повторюються в додатку № 2.

- (40) Рішенням від 18.06.2013 № 317 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 20.05.2011 № 322 «Про визначення виробників та виконавців послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в місті Суми» внесено зміни до вищезазначених додатків шляхом викладення їх в новій редакції, де в додатку № 1 наведено перелік будинків, які отримують послуги з централізованого опалення від ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО», в додатку № 2 – перелік будинків, які отримують послуги з централізованого опалення від АТ «СУМСЬКЕ НВО». Будинки, наведені в додатку № 2, не повторюються в додатку № 1.
- (41) У зв'язку з зазначеним, територіальними межами ринку послуг з централізованого опалення визначено територіальні (географічні) межі території обслуговування АТ «СУМСЬКЕ НВО» в місті Суми.

4.5 Часові межі ринку

- (42) Відповідно до вимог пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.
- (43) Двоставкові тарифи на послуги АТ «СУМСЬКЕ НВО» з централізованого опалення для населення в м. Суми діяли у період 2008-2014 років.
- (44) Таким чином, часовими межами ринку є період 2008-2014 років.

4.6 Бар'єри вступу (виходу) на ринок

- (45) Зазначений ринок характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, зокрема, вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише за умови:
- передачі інфраструктури іншому суб'єкту господарювання та виходу з ринку діючого суб'єкта;
 - визначення органом місцевого самоврядування на відповідній території іншого виконавця послуг;
 - укладення органом місцевого самоврядування договору комунального замовлення на виконання послуг з іншим суб'єктом господарювання;
 - затвердження тарифів на послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води іншому суб'єкту господарювання.

4.7 Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (46) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;
 - б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших

суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (47) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (48) Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», АТ «СУМСЬКЕ НВО» у територіальних (географічних) межах території обслуговування АТ «СУМСЬКЕ НВО» в місті Суми у період 2008-2014 років, має ознаки суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого опалення.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (49) Відповідно до статті 1 Закону України «Про теплопостачання» (у редакції, що діяла у 2008-2014 роках) тариф (ціна) на теплову енергію - це грошовий вираз витрат на виробництво, транспортування, постачання одиниці теплової енергії (1 Гкал) з урахуванням рентабельності виробництва, інвестиційної на інших складових, що визначаються згідно з методиками, розробленими центральним органом виконавчої влади у сфері теплопостачання.
- (50) Постановою Кабінету Міністрів України від 10.07.2006 № 955 (у редакції, чинній у період розрахунку АТ «СУМСЬКЕ НВО» двоставкових тарифів на надання послуг з централізованого опалення у 2008, 2010 роках затверджено Порядок формування тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води (надалі - Порядок формування тарифів), яким визначено загальний порядок розрахунків тарифів на теплову енергію, послуги централізованого опалення.
- (51) Відповідно до пункту 9 Порядку формування тарифів суб'єкти господарювання можуть застосовувати двоставкові тарифи на послуги з централізованого опалення, затверджені в установленому порядку.
- (52) Статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діяла у досліджуваній період) встановлено, що до повноважень центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства віднесено розроблення в межах повноважень системи нормативно-правових актів щодо формування цін/тарифів на житлово-комунальні послуги. Центральним органом виконавчої влади у сфері теплопостачання у 2008 році був Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики, який наказом від 09.09.2000 № 19 затвердив Правила розрахунку двоставкового тарифу на теплову енергію та гарячу воду (чинні на момент розрахунку АТ «СУМСЬКЕ НВО» двоставкових тарифів на надання послуг з централізованого опалення у 2008, 2010 роках) (надалі - Правила розрахунку двоставкового тарифу).
- (53) Відповідно до пункту 1.2 Правил розрахунку двоставкового тарифу рішення про перехід до розрахунків між споживачами та теплопостачальними організаціями за двоставковими тарифами приймається місцевими органами виконавчої влади та самоврядування.
- (54) Згідно з п. 1.4 Правил розрахунку двоставкового тарифу двоставковий тариф - це тариф на послуги теплопостачання, який складається з річної вартості обслуговування одиниці приєднаного теплового навантаження та вартості одиниці спожитої теплової енергії.

- (55) Пунктом 1.5. Правил розрахунку двоставкового тарифу визначено, що приєднане теплове навантаження визначається технічними умовами на приєднання споживача та обумовлюється договором між теплопостачальною організацією та споживачем про використання теплової енергії та гарячої води, а кількість спожитої теплової енергії обчислюється теплотічильником або при його відсутності за розрахунком згідно з Правилами користування тепловою енергією.
- (56) Відповідно до пунктів 3.1, 3.2 Правил розрахунку двоставкового тарифу плата за одиницю приєданого теплового навантаження включає в себе умовно-постійну частину витрат теплопостачальної організації на виробництво, транспортування та розподілення теплової енергії. Плата за фактичний об'єм спожитої теплової енергії компенсує умовно-змінну частину витрат теплопостачальної організації. Умовно-постійні витрати пов'язані з необхідністю підтримання в робочому стані джерел теплової енергії та теплових мереж, а також теплоспоживальних установок.
- (57) Умовно-змінна частину витрат теплопостачальної організації компенсує плату за фактичний об'єм спожитої теплової енергії та містить у собі витрати за такими статтями: паливо, покупна тепла енергія, електроенергія. Крім того до умовно-змінної частини тарифу, крім умовно-змінних витрат, включено частку прибутку, яка спрямовується до фонду споживання підприємства, і відповідну частину податку на додану вартість (пункт 3.1, 3.2 Правил розрахунку двоставкового тарифу).
- (58) Пунктом 4 Правил розрахунку двоставкового тарифу визначено дані для розрахунку двоставкового тарифу на теплову енергію, а пунктом 4.1. визначено одиниці вимірювання приєданого теплового навантаження споживачів - Гкал/год. Така одиниця виміру як квадратні метри опалювальної площі зазначеними правилами не передбачена.
- (59) Пунктом 113 Порядку формування тарифів (у редакції постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку формування тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води» від 02.03.2010 №231) передбачено, що двоставковий тариф на послуги з централізованого опалення складається з: умовно-змінної частини тарифу, яка компенсує умовно-змінну частину витрат і визначається в розрахунку на 1 Гкал теплової енергії, спожитої на централізоване опалення, або в розрахунку на 1 кв. метр загальної опалюваної площі відповідно до розрахункової норми витрат теплової енергії на опалення в даному населеному пункті для житлових будинків, не обладнаних лічильниками теплової енергії (рядок 11 додатка 5), та відповідної частини прибутку; річної (місячної) абонентської плати, яка компенсує умовно-постійну частину тарифу на надання послуг з централізованого опалення і розраховується на теплове навантаження об'єкта теплоспоживання на 1 Гкал/г або для населення, за відсутності в житлових будинках приладів обліку, на 1 кв. метр загальної опалюваної площі відповідно до нормативної величини питомого теплового навантаження системи опалення в даному населеному пункті (рядок 12 додатка 5), та відповідної частини прибутку.

6. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (60) АТ «СУМСЬКЕ НВО» листом від 27.10.2008 № 21/2302 надало виконавчому комітету Сумської міської ради розрахунок двоставкових тарифів на послуги централізованого опалення, який всупереч вищезазначеним нормам не містить інформації про приєднане теплове навантаження, а тариф розрахований з урахуванням опалювальної площі (м²), що не передбачено Правилами розрахунку двоставкового тарифу.
- (61) За результатами розгляду листа від 27.10.2008 № 21/2302 виконавчий комітет Сумської міської ради погодив АТ «СУМСЬКЕ НВО» тарифи на послуги з

централізованого опалення та прийняв рішення від 27.10.2008 № 550 «Про тарифи на послуги з теплопостачання Дирекції «Котельня Північного промвузла ВАТ «СНВО ім. М.В. Фрунзе».

- (62) Розрахунки АТ «СУМСЬКЕ НВО», надані виконавчому комітету Сумської міської ради листами від 22.01.2010 №2/9-64-п, 22.12.2010 № 21/2390 та 27.12.2010 №21/2415, також не містять інформації про приєднане теплове навантаження і всупереч вищезазначеним нормативним документам розраховані з урахуванням опалювальної площі (м²), що і стало підставою для початку розгляду справи. Розглянувши листи АТ «СУМСЬКЕ НВО» виконавчим комітетом Сумської міської ради погоджено тарифи на послуги з централізованого опалення та прийнято, відповідно, рішення від 27.10.2008 № 550 «Про тарифи на послуги з теплопостачання Дирекції «Котельня Північного промвузла ВАТ «СНВО ім. М.В. Фрунзе», від 26.01.2010 № 40 «Про тарифи на послуги з теплопостачання Дирекції «Котельня Північного промвузла ВАТ «СНВО ім. М.В. Фрунзе» для населення» та від 28.12.2010 № 831 «Про тарифи на послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води Дирекції «Котельня Північного промвузла ВАТ «СНВО ім. М.В. Фрунзе» для населення».
- (63) Відділенням встановлено, що питання порушення порядку встановлення двоставкових тарифів на послуги централізованого опалення у 2008-2014 роках досліджувалося Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України:
- у справі № 02-06/28/72-2012 про порушення ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку в частині розрахунку двоставкових тарифів на послуги з централізованого опалення із порушенням порядку їх формування;
 - у справі № 02-06/72-2010 про порушення виконавчим комітетом Сумської міської ради у вигляді легітимації вчинення ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» порушення у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку.
- (64) За результатами розгляду справи № 02-06/28/72-2012 Тимчасовою адміністративною колегією Антимонопольного комітету України прийнято рішення від 27.11.2013 № 31-р/тк, яким постановлено, що дії ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО», які полягають у розрахунку двоставкових тарифів на послуги з централізованого опалення з порушенням порядку їх формування, що призвело до необґрунтованого збільшення річної плати за ці послуги, є порушенням, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого опалення в межах території обслуговування в місті Суми, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (65) За результатами розгляду справи № 02-06/72-2010 адміністративною колегією Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято рішення від 28.11.2013 року № 95 (надалі – Рішення № 95), яким постановлено, що дії виконавчого комітету Сумської міської ради, які полягають у погодженні тарифів на послуги з централізованого опалення, розрахованих із порушенням порядку їх формування, порушенням, передбаченим пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді вчинення дій, заборонених згідно із статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції» в частині легітимації вчинення ТОВ «Сумитеплоенерго» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого опалення в межах території обслуговування в м. Суми, що призвело

до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (66) Рішення, прийняті у вищезазначених справах, були предметом судового оскарження:
- у справі № 910/1331/14 за позовом ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» про визнання недійсним рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 27.11.2013 № 31-р/тк;
 - у справі № 920/388/14 за позовом виконавчого комітету Сумської міської ради про визнання недійсним рішення адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 28.11.2013 № 95.
- (67) Скасовуючи рішення господарського суду міста Києва від 23.06.2016 та постанову Київського апеляційного господарського суду від 14.12.2016 у справі № 910/1331/14 Вищий господарський суд України в постанові від 28.02.2017 вказав на те, що суди у розгляді даної справи № 910/1331/14 повинні були співвіднести обставини, встановлені постановою Харківського апеляційного господарського суду від 07.08.2014 у справі № 920/388/14 і судами в даній справі, на предмет преюдиційності обставин, встановлених у справі № 920/388/14, для розгляду цієї справи № 910/1331/14.
- (68) Постановою Київського апеляційного господарського суду від 15.11.2017 у справі № 910/1331/14 апеляційну скаргу Антимонопольного комітету України на рішення господарського суду міста Києва від 31.05.2017 у справі № 910/1331/14 залишено без задоволення, рішення господарського суду міста Києва від 31.05.2017 у справі № 910/1331/14 змінено та викладено його резолютивну частину в наступній редакції: «Визнати недійсними пункти 2, 3, 4 рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 27.11.2013 № 31-р/тк «Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу».
- (69) Постановою Харківського апеляційного господарського суду від 07.08.2014 у справі № 920/388/14, яку постановою Вищого господарського суду України від 29.10.2014 залишено без змін, встановлено, що твердження Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України стосовно того, що ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» було порушено порядок розрахунку умовно-постійної складової двоставкового тарифу на послуги централізованого опалення, є необґрунтованим та не відповідає нормам чинного законодавства; матеріалами справи підтверджується правомірність та законність формування (розрахунку) ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» двоставкових тарифів на послуги централізованого опалення для населення; ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» не було вчинено порушення, передбачене частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого опалення в межах території обслуговування в м. Суми.
- (70) Так у постанові Харківського апеляційного господарського суду від 07.08.2014 у справі № 920/388/14 зазначено наступне.
- (71) Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України зазначило, що ТОВ «СУМИТЕПЛОЕНЕРГО» порушило порядок розрахунку умовно-постійної складової двоставкового тарифу на послуги централізованого опалення, оскільки місячна абонентська плата розрахована як відношення умовно-постійної частини витрат на надання послуги централізованого опалення до опалювальної площі, що суперечить вимогам пункту 113 Порядку формування тарифів та додатку 6 Розрахунку умовно-постійної і умовно-змінної частин витрат теплостачального підприємства на послуги з централізованого опалення та двоставкових тарифів на послуги з централізованого опалення до постанови «Про затвердження Порядку

формування тарифів на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води» від 10.07.2006 № 955.

- (72) Однак, у відповідності до пункту 113 вищезазначеного Порядку формування тарифів (який був чинним на момент прийняття рішень виконавчим комітетом Сумської міської ради) двоставковий тариф на послуги з централізованого опалення складається з:
- умовно-змінної частини тарифу, яка компенсує умовно-змінну частину витрат і визначається в розрахунку на 1 Гкал теплової енергії, спожитої на централізоване опалення, або в розрахунку на 1 кв. метр загальної опалюваної площі відповідно до розрахункової норми витрат теплової енергії на опалення в даному населеному пункті для житлових будинків, не обладнаних лічильниками теплової енергії (рядок 11 додатка 5), та відповідної частини прибутку;
 - річної (місячної) абонентської плати, яка компенсує умовно-постійну частину витрат на надання послуг з централізованого опалення і розраховується на теплове навантаження об'єкта теплоспоживання на 1 Гкал/г або для населення, за відсутності в житлових будинках приладів обліку, на 1 кв. метр загальної опалюваної площі відповідно до нормативної величини питомого теплового навантаження системи опалення в даному населеному пункті (рядок 12 додатка 5), та відповідної частини прибутку.
- (73) Крім того, пунктом 95 Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 (який був чинним на момент прийняття рішення) передбачено, що двоставковий тариф на послуги з централізованого опалення складається з: умовно-змінної частини тарифу, яка компенсує умовно-змінну частину витрат і визначається з розрахунку на 1 Гкал теплової енергії, використаної для централізованого опалення, або з розрахунку на 1 кв. метр загальної опалюваної площі відповідно до розрахункової норми витрат теплової енергії на опалення у відповідному населеному пункті для житлових будинків, не обладнаних лічильниками теплової енергії, та відповідної частини прибутку; річної (місячної) абонентської плати, яка компенсує умовно-постійну частину витрат на надання послуг з централізованого опалення і обчислюється з урахуванням теплового навантаження об'єкта теплоспоживання на 1 Гкал/год. для всіх категорій споживачів, а для населення за відсутності в житлових будинках приладів обліку - на 1 кв. метр загальної опалюваної площі відповідно до нормативної величини питомого теплового навантаження системи опалення у відповідному населеному пункті, та відповідної частини прибутку.
- (74) Враховуючи наведене, Харківський апеляційний господарський суд дійшов висновку, що розрахунок абонентської плати для населення здійснюється на 1 метр квадратний, а не на 1 Гкал, як стверджувало Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.
- (75) Таким чином, розрахунок АТ «СУМСЬКЕ НВО» двоставкових тарифів на послуги централізованого опалення у 2008 та у 2010 роках з урахуванням опалювальної площі (м²) відповідає діючому на той час чинному законодавству. Відтак відсутні підстави кваліфікувати дії АТ «СУМСЬКЕ НВО» порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку централізованого постачання теплової енергії (для забезпечення потреб опалення) в межах зони обслуговування в м. Суми, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого опалення.

- (76) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482 та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 5/02-59-23.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК